

Nr 318.

Godkänd av första kammaren den 2 juni 1944.

Godkänd av andra kammaren den 2 juni 1944.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående vissa anslag för budgetåret 1944/45 till yrkesundervisningen jämte vissa i ämnet väckta motioner.

(Statsutskottets utlåtande nr 136.)

Till Konungen.

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln (punkterna 210, 220 och 223 av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 4 januari 1944) föreslagit riksdagen att, i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, beräkna vissa anslag till yrkesundervisningen för budgetåret 1944/45.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 215, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 mars 1944, föreslagit riksdagen att

1. godkänna av departementschefen angiven personalförteckning för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45;

2. godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas under budgetåret 1944/45;

3. till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 242 000 kronor;

4. till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 40 000 kronor;

5. till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m. för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor;

6. till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor;

7. till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 150 000 kronor;

8. till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av flygmekanikeravdelningar för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 1 040 000 kronor;

9. till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av flygmekanikerskolan i Mölndal för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 210 000 kronor;

10. till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid centrala verkstadsskolor för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 750 000 kronor;

11. till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 100 000 kronor;

12. till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid flygmekanikerskolan i Mölndal för budgetåret 1944/45 anvisa ett förslagsanslag av 125 000 kronor;

13. till Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov för budgetåret 1944/45 anvisa ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

I samband härmed har riksdagen till behandling förehåft dels de likalydande motionerna I: 305 och II: 480, vari hemställts, att statsutskottet måtte vid behandling av Kungl. Maj:ts proposition nr 215 angående vissa anslag för budgetåret 1944/45 till yrkesundervisningen ägna uppmärksamhet åt i motionen berörda förhållanden, dels de likalydande motionerna I: 123 och II: 182, vari hemställts, att riksdagen vid behandlingen av frågan om anslag till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa, att förslag till lönekungörelse för lärare vid centrala verkstadsskolor och de ändringar i gällande statsbidragsbestämmelser, som härav föranledas, snarast föreläggas riksdagen, dels ock de likalydande motionerna I: 89 och II: 138, vari — så vitt nu är i fråga — hemställts, att riksdagen måtte vid fastställande av stipendiegrunder för elever vid såväl centrala verkstadsskolor som verkstadsskolor för arbetslös ungdom besluta, att medellösa elever efter företagen behovsprövning skola erhålla månatliga stipendier å 60 kronor jämte 15 kronor i månaden i särskilt tillägg under rådande fördyring av levnadskostnaderna samt att anslaget för ändamålet höjes i proportion härtill.

**Förslagsanslagen till Överstyrelsen för yrkesutbildning:
Avlöningar och omkostnader.**

Riksdagen har ansett sig böra bifalla Kungl. Maj:ts förslag om inrättande vid överstyrelsen för yrkesutbildning av en förste byråingenjörsbefattning i lönegraden Eo 26. Emot de av departementschefen verkställda kostnadsberäkningarna beträffande anslagen till avlöningar och omkostnader för överstyrelsen för nästa budgetår har riksdagen icke funnit anledning till erinran.

Förslagsanslaget till Kommunal och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m.

Riksdagen har bifallit departementschefens förslag angående anvisande för nästa budgetår av ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor till inrättande av centrala verkstadsskolor.

Med hänsyn till vad i motionerna I: 305 och II: 480 anförts får riksdagen erinra om följande. I sin skrivelse nr 197: 1941 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 71: 1941 angående statsbidrag till centrala verkstadsskolor m. m. jämte i ämnet väckta motioner uttalade riksdagen, att det torde böra efter förhållandena i varje särskilt fall prövas, om en central verkstadsskola kunde och borde förläggas med avdelningar på flera orter inom rekryteringsområdet. En sålunda uppdelad verkstadsskola borde emellertid enligt riksdagens mening i lika mån tillgodose ungdomen i alla kommuner i rekryteringsområdet. Vidare anförde riksdagen i sin skrivelse nr 315: 1942 i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 171: 1942 angående anslag för budgetåret 1942/43 till centrala verkstadsskolor m. m. jämte i ämnet väckta motioner, att mer än en verkstadsskola borde inom ett landstingsområde kunna inrättas, där förhållanden av ekonomisk, geografisk eller kommunikationsteknisk natur motiverade en dylik åtgärd.

Med hänsyn till dessa uttalanden från riksdagens sida föreligger alltså icke hinder för Kungl. Maj:t att medgiva antingen att en central verkstadsskola uppdelas och förlägges med avdelningar på olika orter inom rekryteringsområdet eller ock att två verkstadsskolor upprättas inom ett och samma landstingsområde. De i ovannämnda motioner berörda frågorna beträffande erkännande av centrala verkstadsskolor i Södermanlands och Älvsborgs län äro för närvarande beroende på Kungl. Maj:ts prövning. Riksdagen utgår ifrån att Kungl. Maj:t vid sitt ställningstagande till nämnda ärenden kommer att mot varandra ingående väga de olika skäl, som å ena sidan tala för överstyrelsens förslag till nämnda skolors förläggning, å andra sidan kunna åberopas för ett biträdande av de i ämnet gjorda framställningarna från här berörda två landstings sida. Riksdagen får erinra om att dessa landsting erbjudit sig att bära de merkostnader, som kunde uppkomma av ett bifall till deras framställningar. Riksdagen anser sig i detta sammanhang böra under-

stryka det av 1941 års riksdag gjorda uttalandet, att en uppdelad verkstadsskola bör i lika mån tillgodose ungdomen i alla kommuner inom rekryteringsområdet. Härjämte vill riksdagen framhålla, att vid erkännande av centrala verkstadsskolor bör, där förhållandena så påkalla, fästas det villkoret, att vederbörande landsting beslutar inrätta elevhem.

Förslagsanslaget till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor.

Riksdagen har i enlighet med vad departementschefen föreslagit uppfört ifrågavarande anslag för nästa budgetår med ett belopp av 1 200 000 kronor.

Vad i motionerna I:123 och II:182 anförts har synts riksdagen tala för att en översyn verkställes beträffande nu gällande grunder för statsbidrag till avlöning åt lärare vid centrala verkstadsskolor. Riksdagen vill framhålla angelägenheten av att Kungl. Maj:t tager denna fråga under skyndsamt övervägande och vidtager de åtgärder, som finnas påkallade.

Förslagsanslaget till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom.

Kungl. Maj:ts förslag om anvisande till förevarande ändamål av ett förslagsanslag av 150 000 kronor har icke givit riksdagen anledning till erinran.

Förslagsanslaget till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av flygmekanikeravdelningar.

Riksdagen har bifallit Kungl. Maj:ts förslag att för nästa budgetår uppföra ifrågavarande anslag med ett belopp av 1 040 000 kronor.

Förslagsanslaget till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av flygmekanikerskolan i Mölndal.

Riksdagen har icke funnit anledning till erinran mot departementschefens under denna punkt framställda förslag.

Förslagsanslaget till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid centrala verkstadsskolor.

Stipendierna vid centrala verkstadsskolor utgå för närvarande enligt samma grunder som vid övriga statsunderstödda kommunala och enskilda anstalter

för yrkesundervisning eller i tredje behovsgraden med högst 45 kronor, i andra behovsgraden med högst 25 kronor och i första behovsgraden med högst 15 kronor, allt för månad räknat. Vid verkstadsskolorna för arbetslös ungdom ha stipendierna hittills utgått med ett till högst 60 kronor för elev och månad förhöjt belopp. Riksdagen har (skrivelse nr 315: 1942) beträffande de centrala verkstadsskolorna lagt i Kungl. Maj:ts hand en viss möjlighet att medgiva förhöjning av stipendiebeloppen vid nyssnämnda skolor. Riksdagen har nämligen funnit det befogat, att, där förhållandena med avseende å förefintlig arbetslöshet eller elevklienteletets ekonomiska bärkraft vore likartade mellan arbetslöshetsskolor och centrala verkstadsskolor, stipendieunderstöden vid dessa läroanstalter också utmättes efter ensartade grunder. I sin omförmälda skrivelse bemyndigade riksdagen Kungl. Maj:t att i sådana fall, som sålunda angivits, medgiva förhöjning vid central verkstadsskola av stipendiebeloppen, dock ej utöver hittillsvarande vid arbetslöshetsskola tillämpade maximum. Enligt vad riksdagen har sig bekant har nämnda möjlighet att höja stipendiebeloppen icke i annan mån av Kungl. Maj:t utnyttjats än att Kungl. Maj:t genom beslut den 3 mars 1944 medgivit, att statsbidrag till elevstipendier för budgetåret 1942/43 finge av överstyrelsen för yrkesutbildning tilldelas styrelsen för Västernorrlands läns landstings centrala verkstadsskolor i Sandö och Sundsvall utöver de bidrag, som tidigare av skolöverstyrelsen beviljats för samma ändamål och budgetår, med belopp, beräknat efter högst 15 kronor för elev och månad beträffande varje elev, som vunnit inträde vid skolorna, innan dessa omorganiserats till centrala verkstadsskolor och därjämte dels haft sin hemort så belägen, att han måst vara helinackorderad vid skolan, dels ock vid beräkandet av det redan beviljade bidraget hänförs till tredje behovsgraden.

Enligt riksdagens mening torde man vid bedömandet av stipendiebeloppens storlek icke kunna undgå att taga hänsyn till den förskjutning uppåt av levnadskostnaderna, som under de senare åren ägt rum, och det minskade realvärde, som stipendiebeloppen på grund härav kommit att erhålla. Därest stipendiebeloppens storlek med hänsyn till de faktiska utbildningskostnaderna hållas för låga, synes det riksdagen uppenbart att detta förhållande i längden måste inverka menligt på elevtillströmningen till de centrala verkstadsskolorna. Exempel kunna redan nu anföras på huru eleverna vid en skola huvudsakligen rekryteras med ungdom bosatt på eller i den närmaste omgivningen av den ort, till vilken skolan är förlagd, medan däremot mera avlägset boende ungdom icke nämnvärt utnyttjar skolan. Skulle denna företeelse bli mera allmän, kunna därigenom de centrala verkstadsskolornas fortsatta utveckling i hög grad äventyras.

Med hänsyn till den ståndpunkt riksdagen tidigare intagit till detta spörsmål och i anledning av vad i motionerna I: 89 och II: 138 anförts förväntar riksdagen, att Kungl. Maj:t utnyttjar den Kungl. Maj:t av riksdagen läm-

nade befogenheten att medgiva höjning av här ifrågavarande stipendiebelopp i samtliga de fall, där de av riksdagen angivna förutsättningarna härför föreligga. Vad beträffar det i nyssnämnda motioner gjorda yrkandet har riksdagen icke ansett sig böra vidtaga den i motionerna ifrågasatta ökningen av stipendiebeloppen utöver 60 kronor med ytterligare 15 kronor för månad. Riksdagen får emellertid erinra om att riksdagen i skrivelse nr 8 innevarande år under punkten 183 anhållit om utredning rörande stipendiegrunderna vid folkhögskolor m. fl. läroanstalter. Riksdagen förutsätter, att vid nämnda utredning jämväl nu förevarande frågor upptagas till bedömande.

Med hänsyn till den ståndpunkt riksdagen intagit i fråga om storleken av stipendiebeloppen vid de centrala verkstadsskolorna har riksdagen ansett sig böra höja här ifrågavarande anslag för nästa budgetår utöver Kungl. Maj:ts förslag med ett belopp av 100 000 kronor och alltså uppfört detsamma med 850 000 kronor.

Förslagsanslaget till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom.

I enlighet med vad departementschefen föreslagit har riksdagen uppfört ifrågavarande anslag för nästa budgetår med 100 000 kronor.

Förslagsanslaget till kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid flygmekanikerskolan i Mölndal.

Riksdagen har för ifrågavarande ändamål för nästa budgetår anvisat ett anslag av 125 000 kronor.

Reservationsanslag till Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov.

Riksdagen har ansett sig böra bifalla vad departementschefen under ifrågavarande punkt föreslagit och har för berörda ändamål anvisat ett belopp av 5 000 kronor.

Under åberopande av vad riksdagen sålunda anfört får riksdagen anmäla, att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts förslag och motionerna I: 89 och II: 138, så vitt nu är i fråga,

delvis godkänt följande personalförteckning för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1944/45:

Personalförteckning.

Befattning.	Tjänstemän å ordinarie stat.	Lönegrad.
1 överdirektör		C 10
3 byråchefer		A 30
1 byrådirektör		A 26
1 förste byråsekreterare		A 24
1 byråsekreterare		A 21
1 kansliskrivare, tillika registrator		A 11
1 kanslibiträde		A 7
1 expeditiönsvakt		A 6
3 kontorsbiträden		A 4

Extra ordinarie tjänstemän i högre lönegrad än den 20:e.

1 byrådirektör	Eo 26
1 förste byråingenjör	Eo 26
1 förste byråingenjör	Eo 24;

dels godkänt följande avlöningsstat för överstyrelsen för yrkesutbildning, att tillämpas under budgetåret 1944/45:

A v l ö n i n g s s t a t .

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, <i>förslagsvis</i>	kronor 106 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t, <i>förslagsvis</i>	» 7 000
3. Arvoden och ersättningar till inspektörer och sakkunniga biträden m. m., <i>förslagsvis</i>	» 15 000
4. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, <i>förslagsvis</i> ..	» 85 000
5. Rörligt tillägg, <i>förslagsvis</i>	» 29 000

Summa kronor 242 000;

dels till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Avlöningar för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 242 000 kronor;

dels till Överstyrelsen för yrkesutbildning: Omkostnader för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 40 000 kronor;

dels till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av centrala verkstadsskolor m. m. för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 3 000 000 kronor;

dels till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av centrala verkstadsskolor för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 1 200 000 kronor;

dels till Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Understöd åt verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 150 000 kronor;

dels till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till inrättande av flygmekanikeravdelningar* för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 1 040 000 kronor;

dels till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Bidrag till driften av flygmekanikerskolan i Mölndal* för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 210 000 kronor;

dels till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid centrala verkstadsskolor* för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 850 000 kronor;

dels till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid verkstadsskolor för viss arbetslös ungdom* för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 100 000 kronor;

dels till *Kommunala och enskilda anstalter för yrkesundervisning: Stipendier åt elever vid flygmekanikerskolan i Mölndal* för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 125 000 kronor;

dels ock till *Bidrag till kostnader för granskning av utförda gesällprov* för budgetåret 1944/45 under åttonde huvudtiteln anvisat ett reservationsanslag av 5 000 kronor.

Stockholm den 2 juni 1944.

Med undersåtlig vördnad.